

Boliger til borgere

– med særlige behov

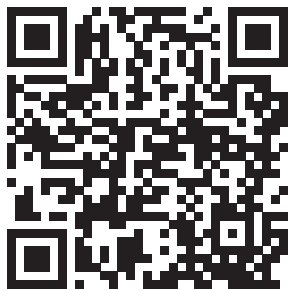
Vejledningsmateriale for
Forvaltninger

Vejledningsmaterialet er udarbejdet og udgivet af BUS,
Bo- og Udviklingsfonden for borgere med særlige behov
– en del af foreningsfællesskabet Ligeværd

Ansvarlig: Projektleder Lars Pedersen, BUS
Tekst: Jørn Rasmussen, JR Presse & Marketing

Scan QR-koden med smartphone eller se mere på www.ligevaerd.dk/4099, hvor det er muligt at streamer videoklip af unge med særlige behov, der udtaler sig om deres egne tanker og ønsker om at bo.

Find links til videoklippene nederst på siden: Intro til konferencen, De unges boligdrømme 1-2-3, Interview med Statsminister Lars Løkke og Marias historie.

TÆNK PÅ HELHEDEN

Som sagsbehandler, vejleder eller på en anden post i det kommunale system kan der ofte være vanskelige, vidtrækkende beslutninger at træffe. Det gælder ikke mindst på det sociale område og i særdeleshed i forhold til borgere med særlige behov. Eksempelvis mennesker med ADHD, mentalt og socialt nedsat funktionsevne og psykiske lidelser af forskellig art.

Det er en meget blandet gruppe, som kræver individuelle skøn. Mange har mulighed for at udvikle færdigheder, der sætter dem i stand til at leve et

mere indholdsrigt og selvstændigt liv, hvis de får den rigtige støtte i rette tid. Forudsætningen er, at der bliver lyttet til den enkelte selv og nære pårørende. Dernæst, at de forskellige afdelinger og instanser indgår i et tværfagligt samarbejde fra sag til sag.

Denne pjece er tænkt som et værktøj til medarbejdere i de kommunale forvaltninger, som dagligt arbejder for at gøre livet lettere for svagt stillede medborgere. Selv fagfolk kan risikere at fare vild i mængden af love, bekendtgørelser og andre regler, og det kan være svært at overskue, hvor der ellers er råd og retningslinjer inden for rækkevidde. Nogle af dem er samlet her.

Går det galt ét sted, går det typisk også galt andre steder. Det er den erfaring, Bo- og Udviklingsfonden for borgere med særlige behov (BUS) har draget efter et nu afsluttet, tre-årigt projekt, der har omfattet dialoger med kommuner, boligorganisationer, skoler, uddannelsesinstitutioner og andre aktører landet over. Der viste sig store forskelle i sagsbehandlingen fra kommune til kommune, som især kan give problemer, hvis en borger flytter fra en kommune til en anden.

Men også internt i kommunerne er der plads til forbedringer, når et stort apparat skal fungere til gavn for den enkelte – og kommunekassen. Enklere kommandoveje, en bedre kommunikation sagsbehandlere imellem og så få kontaktpersoner som muligt i forhold til borgerne kan gøre en mærkbar forskel. Det behøver ikke at kræve store ændringer i organisationen, måske i højere grad holdningsændringer, at gøre det hele lidt smidigere for alle parter.

Helhedsorienterede løsninger er den bedste anbefaling herfra. Bolig, uddannelse, beskæftigelse, fritid og socialt liv er uløseligt forbundne størrelser for ethvert menneske, også den gruppe, der har særlige behov for hjælpende hænder undervejs. Ikke mindst i den svære overgang fra barn og ung til voksen.

BUS er tilknyttet foreningsfællesskabet Ligeværd.

Foreningsfællesskabet Lige Værd med hjemsted i Risskov ved Aarhus er et landsdækkende udviklingsnetværk og talerør for borgere med særlige behov. Det blev dannet i 2007 for at styrke en samlet indsats og omfatter seks organisationer, som fra hvert sit udgangspunkt samarbejder med sigte på holdbare helhedsløsninger:

Landsforeningen Lige Værd, stiftet i 1969 med det formål at ligestille landets borgere og især „fremme ligeværdigheden for medborgere med særlige behov, begrundet i boglige, indlærings- og funktionsmæssige vanskeligheder“. Organiseret i lokale og regionale foreninger, der henvender sig til både forældre, andre pårørende og professionelle med interesse for sagen.

Unge for Lige Værd (UFL) opstod i 1990 med baggrund i ønsker fra unge med særlige behov. Siden har foreningen arbejdet for at skabe rum til varige sociale netværk blandt ligesindede. At udvikle de unges interesse for og evne til at medvirke i et demokratisk samfund er en anden del af målsætningen, og blandt mange tilbud om aktiviteter er kurser og rejser.

Bo- og Udviklingsfonden for borgere med særlige behov (BUS) blev stiftet i 2001 som følge af et stigende og meget markant behov for boliger til ressourcetsvage mennesker, unge såvel som ældre. For mange er det et væsentligt problem at etablere sig i eget hjem, og en ledetråd i arbejdet er at skabe trygge rammer og gode naboskaber, ikke mindst for den yngre målgruppe.

Skolesammenslutningen Ligeværd består af højskoler, efterskoler, frie fagskoler og en række specialskoler, som indgår i en helhed med bolig, beskæftigelse og fritid. Der er udgivet en bog på forlaget Klim – „Specialundervisningen på hovedet – almene pædagogiske synspunkter“.

Foreningen af Uddannelsessteder – Ligeværd (FUS) lægger stor vægt på, at unge med særlige behov skal mødes med den rette pædagogik, så deres uddannelsesforløb kan lykkes. Også her tænkes der i helhedsorientering

for at kvalificere eleverne bedst muligt, og et væsentligt element er implementering af STU – Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse.

Netværket Den Helhedsorienterede Indsats (DHI) består af organisationer, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og foreninger, der søger at styrke sammenhængen i indsatsen for unge med særlige behov. Ideen er at lette deres adgang til arbejdsmarkedet ved hjælp af nye strategier i konkrete udviklingsprojekter med fokus rettet mod erhvervslivet.

Flere af de nævnte foreninger har egen hjemmeside, men kontakt kan formidles via foreningsfællesskabet Ligeværd's sekretariat:

Adresse: Vejlbjergvej 8A, 8240 Risskov

Tlf.: 8620 8570

E-mail: ligevaerd@ligevaerd.dk

Hjemmeside med links: www.ligevaerd.dk

SKIFTESPOR

Overgangen til voksenlivet er en udfordring for alle unge mennesker. I særdeleshed for den gruppe, der har særlige behov for støtte og ikke kan klare sig uden hjælp fra det offentlige. Det er en kommunal opgave at sørge for, at den er til stede i fornødent omfang, personligt og praktisk såvel som økonomisk.

At sikre både det og at vurdere de mulige perspektiver for den enkelte borgers fremtid er også en udfordring for kommunerne. Omfattende sagsakter skal overdrages fra afdeling til afdeling, nye sagsbehandlere kommer til og skal i samarbejde med kollegerne, den unge og de pårørende tage stilling til vigtige spørgsmål: Bolig, videre uddannelse og beskæftigelse, mens der også skal tænkes i fritid og et befordrende socialt liv.

For mange togførere kan fordærve skinnerne, og det er ikke ligetil at få lagt en køreplan for den enkelte i et af livets store sporskifter. Først og fremmest skal banen rettes hen mod en passende bolig, hvis et decideret botilbud med døgnbemanding ikke er påkrævet. Her står valget mellem bofællesskaber med tilhørende bostøtte eller en selvstændig bolig, typisk i et alment boligselskab, når

borgeren har et mere begrænset støttebehov for at kunne begå sig i det daglige.

Ofte drejer det sig om 18-19 årige, som allerede har fået botræning i dagligdags gøremål sideløbende med, at de har gennemført en STU, Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse. En konstruktiv dialog mellem skoler og kommuner er væsentlig for at få den enkelte bragt frem til ikke blot boligen, men flere stationer som praktik med sigte på beskæftigelse, fritidstilbud med videre.

Mange har udviklingsmuligheder i sig og kan få et rigere liv, hvis de bliver dyrket. Samtidig er det en gevinst for samfundet, hver gang et menneske får større selvværd ved at kunne arbejde og tjene egne penge. Glæden ved at føle sig nyttig og værdsat er åbenlys, uanset timetallet og lønnens størrelse.

En afsporing er en nærliggende risiko, hvis de snart voksne børn havner på passiv forsørgelse hjemme hos forældre, som ikke magter at føre dem videre til et værdigt liv. Det sker desværre, og BUS har konstateret, at der er betænkeligt store forskelle på, hvordan der bliver taget imod de unge, når

de efter endt ophold på uddannelsesstederne vender tilbage til hjemkommunen.

Selv i nedskæringstider er det farligt at tænke for kortsigtet. Det kan blive dyrt på længere sigt, både menneskeligt og økonomisk. Og det behøver ikke at koste meget andet end god vilje fra medarbejdere og ledelse at lægge arbejds gange om, så indsatsen koordi-

neres mest hensigtsmæssigt. Måske med færre ledvogtere og stationsforstandere, der ikke altid kan fløjte afgang som planlagt. Toget kan blive forsinket og må af og til omdirigeres. En passager kan trække i nødbremsen her og der. Men ingen ønsker at ende i en remise.

Et sporskifte på de indre linjer kan somme tider lette driften.

FN-konventionen om rettigheder for personer med handicap:

Artikel 19, stk. A og B

Personer med handicap har mulighed for at vælge deres bopæl, samt hvor og med hvem de vil bo, på lige fod med andre og er forpligtet til at leve i en bestemt boform.

Personer med handicap har adgang til et udvalg af støttetilbud i hjemmet og på boligområdet samt andre lokale støttetilbud, herunder den nødvendige personlige bistand for at kunne leve og være inkluderet i samfundet samt for at forebygge isolation fra eller udskillelse af samfundet.

Ratificeret af Folketinget og trådt i kraft 23. august 2009.

MODELLER OG ERFARINGER

Lyngby-Tårnbæk Kommune satser på en koordineret indsats for at fremme sagsbehandlingen i alle led.

Sager om overgange for unge handicappede skal på bordet så tidligt som muligt for at give kontinuitet i rådgivningen og dermed bedre tilrettelæggelse af forløbet. Teamarbejde har øget kvaliteten, fordi der tænkes og handles mere bredt og langsigtet i forhold til den enkeltes egne ønsker og muligheder.

De unge og deres familier oplever større åbenhed og overskuelighed i processen, og personaleressourcerne tjenes ind som følge af smidigere arbejdsgange og færre konflikter i forhold til de berørte borgere. Samtidig har kommunen opnået et bedre styringsredskab til at vurdere fremtidige behov inden for bl.a. boligområdet, uddannelse og beskæftigelse.

Næstved Kommune har lignende erfaringer med koordineret sagsbehandling i overgangen fra ung til voksen. Der er positive eksempler på, at det er lykkedes at føre unge med særlige behov ud til et rimeligt liv ud fra de forudsætninger, de har, og hvad de gerne vil.

Så længe den unge følges tæt, og de forskellige afdelinger arbejder sammen om opgaven, går det som regel godt. I samme øjeblik, at nogen giver slip, risikerer man, at det går galt.

Odense Kommune er gået et skridt videre og har i samarbejde med de øvrige kommuner på Fyn, Langeland og Ærø indført en „Model for samarbejde mellem forældre, kommune og Specialrådgivningen“. Tværfaglige teams er samlet i Specialrådgivningen, som opererer ud fra samme praksis på tværs af kommunegrænserne.

Det har medført større kvalitet og effektivitet i sagsbehandlingen, og borgere med behov for hjælp får en ensartet behandling i hele området.

God Social Praksis er betegnelsen for en database, hvor Socialstyrelsen samler de bedste eksempler på god praksis i landets 98 kommuner. Her er anvendelig inspiration at hente til udviklingen af den sociale indsats. En brochure om ideer, metoder og resultater kan downloades fra hjemmesiden, www.godsocialpraksis.dk

Serviceoven, § 85:

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Ifølge samme paragraf er borgere med begrænset funktionsevne berettigede til socialpædagogisk bistand. Den kommunale sagsbehandler skal på baggrund af udtalelser, erklæringer og sagens akter vurdere, hvilke kompetencer og forudsætninger en bostøtte-person skal have. Brugeren kan ikke selv udpege, hvem det skal være.

Foreningsfællesskabet Ligeværd har udgivet en guide, „Helhed og sammenhæng – afsættet til et godt liv for unge med særlige behov“. Den omhandler uddannelse, arbejde, bolig mv. og kan bestilles på hjemmesiden www.ligevaerd.dk

Samme sted er der adgang til TV Glad, en samling videoer, hvor unge med handicap selv fortæller om deres boligønsker og fremtidsdrømme.

I EGEN BOLIG – HVAD NU?

Meget afhænger af forberedelserne, når unge med særlige behov for hjælpende hænder skal stå på egne ben. Alt kan gå skævt uden en velovervejet handleplan, som ikke blot tager boligen, men også omgivelserne, mulighederne for uddannelse og beskæftigelse, fritidsaktiviteter og social kontakt i betragtning.

For nogle kan solid opbakning fra familie og venner være en stor støtte, men langt fra alle er i den situation. Nogle kan heller ikke bo så tæt på forældre og søskende, som de helst vil. Der er hele tiden individuelle hensyn at tage, når beslutningerne skal træffes.

I et bofællesskab sidder en ung kvinde. Lad os kalde hende Bente. Hun har sin familie i ryggen og er trods sine begrænsninger kommet fint gennem sin STU. Efter nogle fremvisninger og nøje overvejelser har hun fundet en bolig, hvor hun trives og kommer godt ud af det med sine nye naboer. Hun gør fremskridt, vil gerne lære mere og have et arbejde. Hun drømmer måske også om en kæreste, som hun kan flytte sammen med en dag. Det vil kræve en større lejlighed, især hvis de kan få børn.

Så er der Bo, som ikke er helt så positiv. Hans STU gav nederlag, også i forhold til kammeraterne, og uden tro på sig selv havnede han hjemme hos sine forældre, der ikke magtede at gøre mere for ham. Nu befinder han sig i en lejlighed i et alment boligselskab med dagligt behov for støtte og vejledning. Men det meste af tiden er han alene, isolerer sig og deltager ikke i afdelingens fælles tilbud. Han er kommet i dårligt selskab, der nok dækker et vist kontaktbehov, men er ved at bringe ham i uføre.

To opfundne, men virkelighedstro historier. I Bentes tilfælde vil det være en overkommelig opgave at lede hende videre til noget, der ligner et almindeligt liv og gøre hende mindre afhængig af førtidspensionen. Omvendt er der akut brug for, at Bo bliver samlet op og får ekstra opmærksomhed for at undgå, at han bliver tabt på gulvet.

Måske skyldes problemet ikke kun, at han er vanskelig og kommer fra en belastet familie. En anden del af forklaringen kan være svigt i omsorg og sagsbehandling, som der må rettes op på, før det er for sent.

BOSTØTTE OG NØGLER

Ifølge en tidligere socialminister sparer en kommune årligt ca. 450.000 kr. for hver borger, som flytter i egen bolig fra et botilbud. Beløbet kan sikkert variere, men retningslinjen er klar. Størst mulig selvstændighed til gavn for både den enkelte og samfundsøkonomien – på et forsvarligt grundlag.

Støttepersoner er i bogstaveligste forstand nøglefigurer i samspillet mellem borgere og kommune, når det skifte sker. Det er en ansvarsfuld opgave at varetage kontakten og at yde den nødvendige bistand til udsatte mennesker, der skal finde sig til rette i en ny tilværelse og ikke altid er lige samarbejdsvillige. Telefonen skal være åben døgnet rundt, og man må være forberedt på, at problemer også kan opstå i weekenden.

På de betingelser er det afgørende, at støttepersonen har et velfungerende netværk, der kan træde til med råd og vejledning, når det er påkrævet. Fra begyndelsen bør der være en aftale om, at medarbejderen kan låse sig ind i lejligheden, selv om den unge siger nej. Det kan være nødvendigt for at forebygge, at nogen gemmer sig for omverdenen og bliver overladt til sig selv.

Opmuntring og støtte til deltagelse i socialt samvær fra fællesspisning til udflugter er også en væsentlig del af jobbet, og kommunen må være opmærksom på, hvor meget en støtteperson kan overkomme. BUS har den opfattelse, at der højst skal være femseks unge at holde øje med, og at der løbende følges op på indsatsen og virkningerne af den i samarbejde med et kommunalt team.

STYRING OG STARTBOLIGER

Der er sat flere politiske initiativer i gang for at styrke beredskabet og mindske problemerne på det boligsociale område. Styringsreformen, som trådte i kraft 1. januar 2010, var rettet mod den almene sektor og stillede nye krav til kommunerne, som hidtil kun havde haft tilsynspligt.

Den gælder som hidtil, men frem for kontrol med enkeltsager er vægten nu lagt på et mere effektivt samarbejde mellem kommuner og boligorganisationer, som minimum en gang om året skal mødes til en såkaldt styringsdialog om fælles anliggender. Den skal være med til at sikre beboernes trivsel og så vidt muligt foregribe problemer i områder, der viser tegn på at være i negativ udvikling.

Det er et bredt socialt felt, som regelmæssigt skal drøftes med en kompetent kommunal forvaltning i spidsen, og det var forudset, at det mange steder ville betyde reorganisering at nå målene. En del af hensigten er også at skaffe passende boforhold til borgere med særlige

behov for at blive understøttet i hverdagen, og hvordan den bedst gribes an.

Kommunernes Landsforening og Boligselskabernes Landsforening har udgivet en fælles pjece om emnet. Hjemmesider med nærmere information www.kl.dk og www.bl.dk

Boligsociale medarbejdere har i mange år virket som lokale holdepunkter og igangsættere rundt om i landets boligforeninger, men er også afhængige af, at viceværter – ejendomsfunktionærer, om man vil – holder øjnene åbne i forhold til beboerne. Nedrullede gardiner dagen lang kan være et faresignal om, at alt ikke er, som det burde være. Årvågenhed gør en forskel, når der skal gribes ind i tide.

„Sociale viceværter“ spiller også en central rolle i et bredt politisk forlig, der trådte i kraft ved indgangen til 2012. Her er over fire år afsat en pulje på 131,2 mio. kr. til startboliger til unge med psykiske problemer og behov for voksenstøtte i det daglige.

Puljen er tiltænkt 18-24 årige, som dermed får bedre muligheder for at etablere sig. Startboligerne kan enten drives af boligorganisationerne eller frivillige foreninger.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter står bag ordningen, som også vil styrke rådgivningsindsatsen generelt i forhold til de mest udsatte lejere i de almene boliger. Mere på hjemmesiden www.mbbbl.dk

Tilbudsportalen hører under Socialstyrelsen og har en bred vifte af opgaver i forhold til både borgere og offentlige myndigheder. Formålet er at skabe bedre overblik over tilbud og udvikling på det specialiserede socialområde.

På portalens hjemmeside er der bl. a. links til „BO LIV“ og „Udviklingshæmmede i selvstændig bolig“. Den sidstnævnte rummer resultater af en undersøgelse, som sætter fokus på, hvordan målgruppen oplever et liv på egne præmisser, til dels med støtte fra kommunale hjemmevejledere.

www.tilbudsportalen.dk

VEJEN TIL ET JOB

Uanset evner og begrænsninger har ethvert menneske behov for i videst mulig udstrækning at klare sig selv. Nogle får fra barnsben aldrig lært at snøre sko, er måske heller ikke i stand til det fysisk, men har alligevel et potentiale, som er værd at fremelske.

Nået til egen bolig er det basalt at komme videre med en hverdag, der giver mening og indhold. Visitationer og arbejdsprøvninger er nødvendige afsæt, før det i bedste fald lykkes at finde et job, der svarer til formåen og fær-

digheder. Den daglige kontakt med kollegerne er en betydelig sidegevinst, og glæden ved at udrette noget brugbart er lige stor, hvad enten den ugentlige arbejdstid er på 10, 15 eller 20 timer.

Skånejob, fleksjob, deltidsjob. Kært barn har mange navne, men det væsentlige er at fremme den enkeltes muligheder til gavn for fællesskabet. Både i den offentlige sektor, i det private erhvervsliv og i frivillige organisationer er der åbne døre for såvel fysisk som psykisk handicappede medarbejdere, der kan yde en indsats med løntilskud fra kommunen.

Socialøkonomiske virksomheder er et forholdsvis nyt begreb, som dækker over både socialt medansvar og forretningsgang med sigte på indtjening. Det behøver ikke at være uforenelige størrelser.

Et handicap på et område kan vendes til en styrke på et andet. Med usædvanlig hukommelse og tålmodighed mestrer mange autister krævende, monotone opgaver ved en computer, hvor andre giver op. Der findes solstrålehistorier af den slags, som er værd at have i erindring.

Et helt andet eksempel er Café Kaffe-gal i Århus, som ud over professionel arbejdskraft har ansat psykisk sårbare på varierende deltid og et tilsvarende antal i praktikperioder op til et år, hvorefter der tages stilling til mere varig beskæftigelse.

Frivillige hjælpere, fortrinsvis unge studerende, har bidraget til, at økonomien er kommet på fode, og en del af udbyttet går til nye sociale initiativer. De indvundne erfaringer og den erklærede målsætning „at skabe et bedre samfund for psykisk sårbare mennesker gennem faglig og social opkvalificering“ kan der læses mere om på www.cafekaffegal.dk

Bag cafeen står selskabet *Change-Makers*, som samarbejder med kommunens socialforvaltning om de særlige jobmuligheder og også har egen hjemmeside: www.changemakers.dk

RÅD OG DÅD

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, kaldet DUKH, er en selvejende institution under Social- og Integrationsministeriet og skal medvirke til at styrke retssikkerheden for handicappede. Som bindeled mellem borgere og myndigheder yder DUKH gratis råd i alle typer sager, der vedrører handicappedes forhold og kan også optræde som mægler i stridsspørgsmål uden at tage parti.

Institutionen har konsulenter over hele landet, som ud fra de indhøstede erfaringer søger at forbedre sagsbehandlingen på området gennem rådgivning til kommunerne. En anden væsentlig opgave er at informere befolkningen om regler og rettigheder. Hjemmeside: www.dukh.dk

VISO – den nationale *Videns- og Specialrådgivningsorganisation* – er en del af Socialstyrelsen, en såkaldt task force, som er klar til at rykke ud med rådgivning til kommuner, der behøver ekstra ekspertise til at håndtere vanskelige. Den centrale enhed i Odense omfatter socialfaglige konsulenter med teams for både børn, unge og voksne, specialundervisning og det administrative område.

Mere på ministeriets hjemmeside: www.sm.dk eller www.servicestyrelsen.dk

Specialfunktionen Job & Handicap har til formål at fastholde og integrere personer med handicap på arbejdspladserne og henvender sig først og fremmest til jobcentre og andre professionelle aktører i indsatsen for beskæftigelse. Rådgivning og information, bl.a. om personlig assistance på jobbet, kan findes på hjemmesiden, www.bmhandicap.dk

Her er der også link til STAFF, en forkortelse af *Særligt Tilrettelagt Arbejdskraft Formidling* for unge med særlige behov. Et projekt for 16-25 årige, som kræver ekstra støtte til en uddannelse for at kunne bestride et arbejde. 10 konsulenter fordelt på landets fem største jobcentre har til opgave at udvikle kommunernes samarbejde med erhvervslivet.

KLAP – *Kreativ Langsigtet Arbejdsplanlægning* – er et projekt, iværksat af landsforeningen LEV. Det skal være med til at give borgere med særlige behov reelle muligheder for at vælge karriere på lige fod med alle andre.

Med afsæt i STU – *Den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse* på specialskolerne – er hensigten med projektet at vise, at begrænsninger ikke behøver at være ensbetydende med at tilbringe et helt voksenliv på et beskyt-

tet værksted, men at et lønnet job kan lade sig gøre. Værktøjet er dialog med de unge, forældre og kommunale vejledere på ungdomsuddannelserne. Hjemmeside: www.projektklap.dk

Paragraf 5 i *almenboligloven* fastslår, at kommunerne har pligt til at tilbyde ældre- og handicapboliger for borgere med særlige behov, selvstændigt indrettede med respekt for, at den enkelte har ret til egen bolig på lige fod med andre, herunder privatliv og selvbestemmelse.

Nærmere oplysninger på Servicestyrelsens hjemmeside, www.servicestyrelsen.dk, som også rummer links til Bo-Liv og Socialstyrelsen med rådgivningsfunktionen VISO og videntret ViHS.

Marselisborg Praksisvidencenter er en privat virksomhed, som siden 2001 har arbejdet på at udvikle rammerne for og indsatsen i den offentlige sektor. Det sker ved indsamling af viden, konsulentbistand og udgivelse af publikationer med tværfagligt indhold på hele velfærdsområdet.

„Det er vigtigt, at der i kommunen er en strategi for parallelindsatsen, og at ledelsen skaber opbakning til koordinationsindsatsen“, lyder en af centrets konklusioner fra 2011. Mere på hjemmesiden, som rummer mange forslag til „Best Practice“: www.mbpv.dk

FRITID OG FRIVILLIGE

Titusindvis af frivillige gør hver dag året rundt en indsats i foreningslivet, i velgørende organisationer og på det helt personlige plan. Det er en rodfæstet tradition i det danske samfund og omfatter alle grene af det fra spejderleje til ophængning af valgplakater.

Lysten og viljen til at udnytte fritiden til glæde for både sig selv og andre stikker dybt og kan ikke mindst have betydning for den svageste del af befolkningen. Blot en besøgsven, der giver sig tid til at snakke og lytte, går med på en tur og hjælper til med indkøb, kan gøre en stor forskel.

Det er en balancegang, som kan føre til varige venskaber og give begge parter ekstra livsindhold, mens det offentlige har de professionelle forpligtelser uden at kunne dække hele behovet for medmenneskelig omsorg. Der skal spares på ressourcerne, og medarbejderne er under tidspres.

På den baggrund har kommuner appelleret til flere raske og rørige bor-

gere om at give en hånd med, hvis de har lyst og overskud til det. Ledende politikere har forsikret, at hensigten ikke er at skære flere stillinger væk for at overdrage basale opgaver til gratis arbejdskraft, men at styrke sammenholdet til gavn for alle.

Der er også talrige eksempler på, at et samspil mellem det offentlige, private organisationer og frivillige kan give gode resultater. Et af dem er *Sindslidendes Vilkår*, en social forening, der blev stiftet på frivillig basis i 1997 og arbejder til støtte for sindslidende og pårørende i Region Midtjylland.

Organisationen varetager driften af tre aktivitets- og væresteder i Århusområdet foruden et kolonihaveanlæg med mulighed for rekreation. Samvær og fællesskab, diverse aktiviteter, madlavning og fællesspisning er blandt de faste tilbud til udsatte og ensomme mennesker i lokalområdet.

Mere på hjemmesiden www.sindslidende.dk

Landsforeningen SIND – stiftet i 1960 under navnet Sindslidendes Vel – arbejder for at forbedre forholdene inden for psykiatrien. Foreningen drives af frivillige, som under professionel vejledning varetager de enkeltes interesser i forhold til politiske myndigheder, institutioner og sociale instanser.

De aktive medlemmer fungerer lokalt som rådgivere, bisiddere, besøgsvenner, foredragsholdere og på andre måder for at tale de sindslidendes sag. Der er fortsat behov for at drage omsorg for de sindslidende og deres familier, når den psykiatriske behandling er overstået, fastslår foreningen.

Hjemmeside: www.sind.dk

Landsforeningen LEV – stiftet i 1952 under navnet Evnesvages Vel – er en privat, landsdækkende forening for udviklingshæmmede, pårørende og andre interesserede.

Foreningen har udarbejdet et omfattende politik- og holdningsprogram. Boligpolitisk bliver der slået til lyd for, at fremtidens boliger skal kunne rumme alle. Mennesker med særlige behov skal have størst mulig frihed til at vælge den boform, der passer dem bedst.

Hjemmeside: www.lev.dk

BOLIG OG NABOSKAB

Bo og Naboskab er blandt overskrifterne i Vordingborg Kommunes handlingsplaner og dækker et bredt udsnit af borgere med særlige behov: Udviklingshæmmede, sent udviklede, adfærdsvanskelige og personer med andre former for psykiske vanskeligheder.

Dialog, respekt, synlighed, udvikling og dynamik er nogle af de mål, der er stillet op på de tre steder, hvor kommunen tilstræber at ændre afvigelse til integration i videst mulig udstrækning. I Præstø, i Stege på Møn og i Vordingborg er der indrettet sammenhængende boliger til udviklings- og funktionshæmmede, som kan kræve støtte på alle tider af døgnet.

Helhedsorienterede løsninger har høj prioritet her, hvor eksempelvis *Bo og Naboskab Præstø* præsenterer sig som „en rar, produktiv og udviklende arbejdsplads“ med selvstyrende grupper, respekt for brugerne og deres ønsker om indflydelse.

Nærmere informationer via kommunens hjemmeside, www.vordingborg.dk

Hertha Bofællesskaber og Værksteder har hjemme i landsbyen Herskind i Skanderborg Kommune og rummer p.t. 20 beskyttede boliger for udviklingshæmmede voksne blandt ca. 130 beboere. Her er teori omsat til praksis, som alle trives med.

„Omvendt integration“ er nøgleord i initiativet, som i 1996 blev indrammet i retningslinjerne for *Hertha Levefællesskab* – „Inkludering af udviklingshæmmede i samfundet“. Formålet er at give gruppen de bedst mulige livsbetingelser med reelle job og at indgå i ligeværdige og vedvarende relationer til andre i et landsbyfællesskab.

Hver enkelt får plads til at udnytte sine ressourcer optimalt og fleksibelt, og med et varieret udbud af aktiviteter sker der en levende udvikling, så institutionen ikke „sander til i rutiner

og regler“, som det let omskrevet udtrykkes på hjemmesiden, der er tilkoblet God Social Praksis: www.hertha.dk

Andelssamfundet Hjortshøj, en miljøvenlig og økologisk funderet bebyggelse lidt nord for Aarhus, har ladet sig inspirere af de positive erfaringer fra Herskind. De ca. 300 beboere har på eget initiativ fået opført 16 boliger til udviklingshæmmede unge, som efter planen kan flytte ind i sommeren 2012.

De vil blive modtaget med åbne arme, og også her er det tanken, at et handicap ikke skal være nogen hindring for at bidrage til – og blive en del af – det fremtidige fællesskab. Der er forventninger om, at de nye naboer bl.a. kan være med til at passe dyr og grønsager og i det hele taget vil give området et frisk pust og styrke solidaritetsfølelsen.

Aarhus Kommune, Realdania, Landsforeningen LEV og Udviklingshæm-

medes Landsforening (ULF) er samarbejdspartnere i millionprojektet, som er døbt Vimby – for Velkommen I Min Bydel.

Mere på hjemmesiden: www.andelssamfundet.dk

Unge borgere med særlige behov for støtte står over for store udfordringer, når de bliver voksne og skal forsøge at skabe en selvstændig tilværelse.

En egnet bolig er fundamentet for det videre liv, men ikke nok, hvis det skal lykkes at stå på egne ben. Alle parter må være indstillet på, at der skal gøres en helhedsorienteret indsats, der også omfatter uddannelse og arbejde, fritidsliv og socialt samvær med andre, så resultatet ikke bliver ensomhed og isolation.

Mængden af love, regler og bekendtgørelser på området kan virke uoverskuelig, selv for fagfolk. Sagsbehandlingen varierer fra kommune til kommune og gør det endnu sværere at

holde fokus rettet mod det enkelte, svagt stillede menneske, som det hele handler om.

Denne drejebog, pjece eller vejviser, om man vil, er tænkt som et praktisk redskab for vejledere, sagsbehandlere, støttepersoner, politikere og andre, som i det daglige forsøger at løse opgaver af den art i det offentlige system.

Sparetider eller ej kan der være inspiration at hente i andres måde at gøre tingene på. Det behøver ikke at koste mere at tænke i nye baner, at knytte tættere kontakter på tværs af både fagområder og den omgivende verden, snarere tværtimod. Måske kan alle ressourcer udnyttes bedre. Og et sårbart sind har mest af alt brug for et åbent sind.

